

Sygn. akt **VI RCa 42/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Waldemar Pałka

Sędziowie: SO Elżbieta Schubert

SR del. do SO Andrzej Hinz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2014 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. R.**

przeciwko **małoletniemu K. R.** reprezentowanemu przez matkę **W. R.**

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku

z dnia 27 grudnia 2013 roku

sygn. akt III RC 489/13

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzone tam alimenty obniża do kwoty po 400 (czterysta) złotych miesięcznie.

II. W pozostałej części apelację i powództwo oddala.

III. Odstępuje od obciążania pozwanego kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt VI RCa 42/14

UZASADNIENIE

Powód J. R. domagał się obniżenia płaconych przez niego na rzecz pozwanego alimentów z kwoty po 600,- zł miesięcznie do kwoty po 250,- zł miesięcznie poczynając od dnia 1 stycznia 2013r ewentualnie obniżenia alimentów do kwoty po 400,- zł poczynając od dnia 10 stycznia 2012r. Żądali również zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(k.2-3)

Pozwany małoletni K. R. reprezentowany przez matkę W. R. odpowiadając na pozew wniósł o jego oddalenie w całości.

(k. 21)

Sąd Rejonowy w Giżycku wyrokiem z dnia 27 grudnia 2013r w sprawie III RC 489/13 obniżył z dniem 1 stycznia 2014r alimenty zasądzone od powoda J. R. na rzecz jego syna K. R. ur. (...) w sprawie VI RC 531/04 z kwoty po 600,- zł miesięcznie do kwoty po 500,- zł miesięcznie, płatne z góry do 15 dnia każdego miesiąca, płatne da rąk matki W. R.. Sąd oddalił w pozostałym zakresie. W pkt. III wyroku Sąd stwierdził, że koszty postępowania stron ponoszą we własnym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 7 grudnia 2004r Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie VI RC 531/04 zasądził od powoda na rzecz jego dwóch synów, w tym na rzecz małoletniego pozwanego alimenty w wysokości po 600,- zł miesięcznie. P. R. jest już pełnoletni – w czerwcu skończy (...) lat.

W tym czasie powód utrzymywał się z prowadzenia sklepu rolno-przemysłowego, był też sołtysem. Swoje łączne dochody określał wówczas na 2.500,- zł miesięcznie – sam proponował wysokość alimentów, nie miał nikogo więcej na utrzymaniu. Matka powodów pracowała wówczas w firmie (...)z wynagrodzeniem 820 zł brutto, poza dziećmi nie miała nikogo na utrzymaniu, nie posiadała majątku przynoszącego dochody. Obecnie powód założył nową rodzinę – ma żonę i dwoje nowych dzieci – M.ur. (...)i K.(...). Powód pracuje w firmie przewozowej z wynagrodzeniem 1500,zł brutto, jego żona pracuje w firmie ochraniarskiej zarabia 1200,- zł netto. Rodzina powoda zamieszkuje w domu, który został zlicytowany przez komornika, mają się wyprowadzić do końca 2013r, prowadzona przez niego działalność gospodarza zakończyła się niepowodzeniem, pozostały po tym tylko długi sięgające 1,5 mln zł. Również matka małoletniego pozwanego prowadzi wobec niego postępowanie egzekucyjne bieżących i zaległych alimentów

Małoletni pozwany ma obecnie (...)lat, chodzi do Gimnazjum w W.. Jego matka pracuje - zarabia 1800,- zł netto miesięcznie. małoletni pozostaje na jej utrzymaniu, Fundusz nie wypłaca alimentów za ojca, bo matka za dużo zarabia. Małoletni z matką mieszkają w domu jednorodzinnym jaki otrzymała ona w wyniku podziału majątku po rozwodzie z powodem.

W oparciu o poczynione ustalenia oraz powołując się na treść art. 138 kro Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo. Według Sądu Rejonowego powód opierał swoje żądania na dwóch zasadniczych elementach: pogorszeniu jego sytuacji materialnej na skutek niepowodzenia prowadzonej działalności gospodarczej oraz na zmianie jego sytuacji osobistej i rodzinnej na skutek założenia nowej rodziny, z której posiada on dwoje nowych dzieci.

Zdaniem Sądu Rejonowego pogorszenie sytuacji materialnej pozwanego nie uzasadnia obniżenia alimentów. Sąd wskazał, iż w 2004r powód prowadził jeden sklep, potem kilka sklepów, a w końcu zbankrutował. W ocenie Sądu jest zrozumiałe, że każda działalność gospodarcza objęta jest dużą dozą ryzyka, ale długi jakie ma powód świadczą o ogromnym braku roztropności. Sąd podkreślił, iż pozwany nie miał nic wspólnego z działalnością ojca i przerzucanie obecnie na niego skutków tej działalności poprzez obniżenie alimentów jest nie do zaakceptowania. Zdaniem Sądu Rejonowego powód miał świadomość swoich obowiązków i skoro zakładał, że jej wyniki nie będą rzutowały na istniejący obowiązek alimentacyjny, to brak jest obecnie podstaw do obniżania tego obowiązku. Obecne kłopoty finansowe powoda zostały zawinione przez niego samego i obciążanie konsekwencjami tego pozwanego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Rejonowy wziął natomiast pod uwagę zmiany w sytuacji rodzinnej powoda – to że zawarł on nowe mieszkanie, ma dwoje nowych dzieci. Zdaniem Sądu Rejonowego element ten nie może być traktowany w izolacji od pozostałych elementów stanu faktycznego. Obecna żona powoda uzyskuje bowiem sensowne dochody w wysokości 1600,- zł brutto. Zdaniem Sądu Rejonowego nowa rodzina powoda to fakty istotne, ale nie mogą być traktowane jako jednostronnie przemawiające za obniżeniem alimentów.

W dalszej kolejności Sąd podkreślił, że powód nie płaci już alimentów na starszego syna z I małżeństwa, a więc po jego stronie jest swoista , wymierna superata w wysokości 600,- zł miesięcznie.

Na koniec Sąd wskazał, iż od wyroku zasądzającego alimenty w wysokości po 600,- zł miesięcznie minęło już 9 lat, w którym to okresie istotnie wzrosły koszty utrzymania i potrzeby małoletniego pozwanego. Jednocześnie Sąd Rejonowy stwierdził, że brak jest podstaw do przyjęcia, jak to chciała strona pozwana, że powód posiada jakieś ukryte źródła dochodu.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności: wiek powoda, jego dochody 1200 zł netto, fakt, że założył nową rodzinę, ma dwoje nowych dzieci oraz nie musi już łożyć na starszego syna z I małżeństwa - Sąd Rejonowy uznał, że zasadne jest obniżenie alimentów do kwoty po 500, zł miesięcznie. Sąd wskazał, że alimenty w takiej wysokości odpowiadają 40 % wynagrodzenia powoda i w pełni przystają do jego sytuacji rodzinnej i materialnej oraz realnych potrzeb uprawnionego. Dalsze obniżenie alimentów byłoby zdaniem Sądu Rejonowego krzywdzące dla pozwanego.

Uzasadniając datę od jakiej obniżył alimenty Sąd wskazał, iż kwoty dotychczas uiszczonych alimentów zostały już przeznaczone na utrzymanie pozwanego, a zatem obniżenie alimentów o rok wstecz nie znajdowało uzasadnienia.

(k. 58-65)

Od powyższego wyroku apelację wywiódł powód. Zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo ponad kwotę 250,- zł miesięcznie. W uzasadnieniu zarzucił rozstrzygnięciu Sądu I instancji:

1. naruszenie art. 233 k.p.c. niewszechstronne i niepełne rozważenie dowodów, pomimo że nastąpiła bardzo istotna zmiana sytuacji materialnej powoda, Sąd stwierdził, że brak podstaw do obniżenia alimentów
2. naruszenie 233 k.p.c. poprzez niezgodne z zasadami logiki przyjęcie, że znaczny spadek dochodów, znaczne długi, nowa rodzina to nie wystarczające przesłanki do obniżenia alimentów-
3. naruszenie art. 233 k.p.c. zawyżenie możliwości zarobkowych powoda i nieuwzględnienie możliwości zarobkowych matki pozwanego
4. naruszenie art. 138 kro poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie dwóch przeciwstawnych ustaleń – znacznego pogorszenia się sytuacja powoda, a jednocześnie braku podstaw do znacniejszego obniżenia alimentów

W konsekwencji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie alimentów do kwoty po 250,-zł miesięcznie, domagał się również zasądzenia kosztów postępowania za instancję odwoławczą

(k. 68-71)

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Apelacja powoda zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego po przeprowadzonym w sposób prawidłowy postępowaniu dowodowym Sąd Rejonowy niedostatecznie uwzględnił zmiany w sytuacji osobistej i majątkowej powoda. W rezultacie Sąd Rejonowy obniżył obciążający powoda obowiązek alimentacyjny w stopniu nieadekwatnym do poczynionych ustaleń faktycznych.

Przed wszystkim podnieść należy, iż nie sposób zgodzić się z argumentacją Sądu Rejonowego, który ryzyko prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej uznał za okoliczność wyłącznie zależną od powoda, a przy tym mającą wywierać skutki tylko dla niego oraz jego obecnej rodziny. Wywody te są całkowicie sprzeczne z zasadami wyrażonymi w treści art. 138 kro, który pozwala w razie zmiany stosunków na zmiany wysokości obowiązku alimentacyjnego.

Istotne zmiany w sytuacji materialnej, a w szczególności dochodach rodziców zawsze wpływają na poziom życia również ich dzieci, choć te przeważnie nie mają na to żadnego wpływu. Jeżeli sytuacja materialna rodziny poprawia się również wychowujące się tam dzieci żyją na wyższym poziomie. Znaczne pogorszenie sytuacji materialnej

rodziców zawsze powoduje obniżenie wydatków również na utrzymanie wychowanych w rodzinie dzieci. Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku, gdy jeden z rodziców żyjąc oddzielnie swój obowiązek lożenia na utrzymanie dziecka wykonuje poprzez alimenty. Nie może być tak, iż osoba uprawniona do alimentów ma prawo korzystać z zwiększających się dochodów rodzica obowiązane do płacenia alimentów domagając się ich podwyższenia, a już w sytuacji odwrotnej przysługujące jej do tej pory alimenty są bezwzględnie chronione niezależnie od zachodzących zmian.

W przedmiotowej sprawie doszło do istotnego pogorszenia sytuacji materialnej powoda – z prężnego przedsiębiorcy prowadzącego kilka sklepów stał on się dłużnikiem z zobowiązaniami sięgającymi 1,5 mln zł, mieszkającym w domu zlicytowanym przez komornika. Sąd Rejonowy nie wskazał przy tym, aby pogorszenie sytuacji materialnej powoda można było zakwalifikować jako działania objęte normą i dyspozycją przepisu art. 136 kro – nawet jeżeli powód prowadził swoją działalność nieporadnie, nie doprowadził celowo do utraty posiadanego majątku oraz dochodów. W rezultacie ustalając na nowo wysokość obowiązku alimentacyjnego powoda Sąd Rejonowy niezależnie od zmian w jego sytuacji osobistej powinien uwzględnić również znaczne pogorszenie jego sytuacji materialnej. W szczególności Sąd Rejonowy nie dostrzegł, że po potrąceniu alimentów dla pozwanego powodowi pozostawała z wypłaty jedynie kwota około 500,- zł, zaś w okresie 1.11.2012 – 1.11.2013 jego rodzina uzyskała prawie 2300,- zł pomocy z społecznej.

Niezależnie od powyższego alimenty w wysokości obniżonej przez Sąd Rejonowy nadal przewyższają obecne możliwości zarobkowe powoda. Zdaniem Sądu nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, iż alimenty w wysokości 40 % dochodów netto powoda są adekwatne do jego możliwości, w sytuacji, gdy posiada na utrzymaniu jeszcze dwoje dzieci. Sąd Rejonowy wskazał wprawdzie, prawidłowo że powód posiada żonę która ma również obowiązek utrzymywać ich wspólne dzieci, a osiąga przy tym „sensowne” dochody w wysokości 1600,- zł brutto. Jednocześnie wszakże Sąd I instancji niedostatecznie uwzględnił fakt, iż taki sam obowiązek lożenia na utrzymanie pozwanego posiada jego matka, która nie posiada już na utrzymaniu innych dzieci, zaś jej dochody (1.800,- zł netto) znacznie przewyższają dochody żony powoda.

Sąd Rejonowy trafnie wskazał natomiast, że powód nie płaci już alimentów na drugiego syna z I małżeństwa, jak również na znaczny wzrost potrzeb pozwanego w okresie od ustalenia obowiązku alimentacyjnego w grudniu 2004r.

Biorąc pod uwagę wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że alimenty w rozmiarze, w jakim ustalił je Sąd I instancji nie odpowiadają aktualnym możliwościom zarobkowym i majątkowym powoda. Zdaniem Sądu Okręgowego obciążający powoda obowiązek alimentacyjny powinien być ustalony na poziomie 400,- zł miesięcznie.

W konsekwencji, mając na uwadze całokształt powołanych wyżej okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w punkcie I wyroku. Uznając apelację za zasadną jedynie częściowo Sąd w pkt II wyroku na podstawie art. 385 k.pc. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą, orzeczono mając na względzie zakres w jakim uwzględniono apelację oraz sytuację materialną i osobistą pozwanego, Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c..